van fl. 200 tot fl. 300 vergoeding. Er zijn hoofdonderwijzers, die zoo twee a drie kweekelingen per jaar afleveren en daarmede alleen fl. 900 verdieren. En men kan toch waarlijk niet beweren, dat het opleiden van kweekelingen voor de school zelf een nadeel is. Bij een predikant zijn al deze bijverdiensten uitgesloten; hij moet als regel leven van zijn tractement alleen.

En hierbij komt in de tweede plaats, dat de opleiding van een predikant meer kost dan van een onderwijzer. De kosten om hulponderwijzer te worden zijn betrekkelijk gering; bij goeden aanleg kan de onderwijzersacte op 18 à 19 jarigen leeftijd verkregen worden, en van dat oogenblik af verdient de hulponderwijzer een salaris van minstens fl. 500, zoodat hij ook voor zijn verdere studie geen hulp meer behoeft. De opleiding van een predikant daarentegen kost, gymnasium en universiteit of theologische school saamgenomen, gemiddeld een 6 à 10 000 gulden. Voorzooveel de ouders zelf dit moeten bekostigen, is het schier overal de gewoonte deze studiekosten in mindering te brengen bij de erfportie; wat zeker niet onbillijk is, ook al wordt het feitelijk door de Wet verboden. Gerust kan men dus zeggen, dat een predikant beginnen moet met een niet onbelangrijk kapitaal voor zijn opleiding uit te geven, waarvan de rente jaarlijks wel op een *f* 250 à 400 mag gesteld worden. Feitelijk staat de zaak dus zoo, dat de opleiding van een onderwijzer hem zoo goed als niets kost en hij reeds op 18 à 19 jarigen leeftijd kan beginnen te verdienen, terwijl een predikant voor zijn studie een niet onbelangrijk kapitaal heeft uit te geven en eerst op 23 à 24-jarigen leeftijd een salaris ontvangt. Wil men het heel precies nemen, dan zou men het predikantstractement moeten verminderen met de *rente* van het verstudeerde kapitaal, en dan zou men zien, *dat menige predikant op onze dorpen nog minder dan het hoofd der school aan tractement ontvangt.*

Nu zijn we bij deze berekening nog uitgegaan van de veronderstelling, dat de levensstandaard van een predikant en een hoofdonderwijzer gelijk behoort te zijn. Maar we meenen zelf bij onze onderwijzers op geen tegenspraak te zullen stuiten, wanneer we ons de opmerking veroorloven, dat, maatschappelijk gerekend, dit toch niet geheel juist is. Een predikant, die gestudeerd heeft, neemt in de saamleving toch een eenigermate hoogere positie in, en heeft daarom een hooger tractement noodig. Voert men nu de salarissen der onderwijzers zoo hoog op gelijk dit door sommigen gewenscht wordt, dan zal niet alleen van tractementsverhooging der predikanten geen sprake kunnen zijn, maar hun tractement nog beneden het inkomen van een hoofdonderwijzer dalen. Dat zou onrecht wezen. De salarissen van *beiden* moeten verhoogd worden, maar die verhooging moet evenredig geschieden, en niet de eene stand ten koste van den anderen worden bevoordeeld.

Uit de Pers.

De welversneden pen van Ds. Gispen bracht ons in de *Bazuin* van deze week het vervolgstuk over de „perkamenten rollen".

De opdracht, dien Timotheus ontving om, als hij te Rome kwam, de boeken, inzonderheid de perkamenten mede te brengen, wijst ons ook op een plicht van den Evangeliedienaar.

De Apostel had te Troas of ergens elders, boeken en perkamenten rollen nagelaten, die hij, nu te Rome gevangen zijnde, in zijn bezit begeerde te hebben.

Oppervlakkig beschouwd, schijnt die begeerte verklaarbaarder te zijn dan de begeerte naar zijn reismantel.

Maar in den grond is het onderscheid toch zoo groot niet. Wat moet een door den H. Geest gedreven Apostel, door wien de Geest zelf spreekt, nog met boeken doen?

Jezus had immers Zijn jongeren beloofd: de H. Geest zal u alles leeren, en zal u alles indachtig maken, wat Ik u gezegd heb. En wederom: Zijt niet bezorgd wat gij spreken zult, want gij zijt het niet die spreekt, maar het is de Geest des Vaders, die in u spreekt. Dit alles is volkomen waar. Maar even volkomen waar is het, dat Paulus aan Timotheus schrijft: *breng de boeken mede, inzonderheid de perkamenten.*

Door boeken verstaan wij schriften op papier. Evenwel niet gelijk aan het papier dat wij tegenwoordig gebruiken, maar gedroogde boombladeren en andere stoffen, die bereid werden voor het zelfde doel als ons tegenwoordig papier.

Perkamenten of perkamentrollen zijn ook schriften, maar de stof is veel duurzamer. Zij is alzoo genoemd naar de stad Pergamus, al waar, naar men zegt, het perkament is uitgevonden. Deze stof is tot den huidigen dag bekend en in gebruik gebleven, hoewel nu meer als een artikel van weelde, of om aan den inhoud van sommige stukken, b.v. oorkonden, een plechtig aanzien en ook duurzaamheid te verleenen.

Aan die perkamentrollen hecht Paulus blijkbaar eene voor hem hooge waarde, wijl hij schrijft: inzonderheid de perkamenten.

Nu zouden we wel gaarne willen weten wat de inhoud van die boeken en perkamenten geweest zij. Waren het de H. Boeken en rollen van het Oude Testament? Waren het boeken der rabbijnen of van heidensche schrijvers, zg. profane boeken? Wij weten het niet.

Evenwel worden wij niet genoodzaakt tot de onderstelling, dat het alleen heilige boeken geweest zijn. Paulus toch was een wetenschappelijk gevormd man, die het beste onderwijs van zijn tijd had genoten. Hij was de eenige onder de Apostelen, die genoten had wat men nu noemt eene beschaafde opvoeding en klassieke vorming. Van zijne bekendheid met de Grieksche litteratuur geeft hij meer dan eens blijk, o.a. Hand. 17 : 28, 29, waar hij Grieksche dichters aanhaalt. Zoo ook Tit. 1 : 12, waar hij herinnert aan de satire van een dichter, die de Cretenzen noemde: kwade beesten, luie buiken, en daarvan zegt: dit getuigenis is waar. Voorts uit zijn gedurige zinspeling op de Olympische spelen en andere toespelingen op het Grieksch-Romeinsche volksleven. Ook uit een bloot menschelijk oogpunt was hij bevoegd om te waarschuwen tegen ijdele Philosophie en valschelijk genaamde wetenschap, omdat ware wetenschap en echte Philosophie hem niet vreemd was, en hij het onderscheid tusschen het echte en het valsche kende. De philosophen uit geheel den Christelijken tijd, en niet het minst van den nieuweren tijd, moesten en moeten dan ook zich met Paulus bezig houden. Ze onderwerpen zich niet aan zijn gezag en kunnen er zich evenmin van losmaken.

Voor ons doel hebben deze woorden van Paulus vooral dit te beteekenen, dat de Evangeliedienaar ook boeken noodig heeft, dat hij op zijn boeken moet prijsstellen, en — dat hij lezen moet.

De dienaar van het Evangelie van Christus moet zijne bekwaamheden voor de goede uitoefening zijner bediening niet verwachten van onmiddellijke ingevingen, of gelukkige invallen van het oogenblik. Geen van beide is uitgesloten, en door beide wil de Heere ook in onze zwakheid kracht geven en openbaren. Maar ons leven en onze arbeid mag niet op zulke geestelijke buitenkansjes rusten. Wij hebben de boeken noodig tot richtige vervulling van ons ambt.

We kunnen dus uit de belangstelling, die Paulus voor zijn boeken en perkamenten toont, afleiden:

de plicht van den Evangeliedienaar om de studie te onderhouden en daarvoor zijne boeken onder bereik te hebben om die te gebruiken.

Een der mannen van de reformatie in Duitschland, Dr. Carlstadt, dacht er anders over en deed al zijn boeken, zelfs zijn Hebreeuwschen Bijbel, van zich, om voortaan alleen te leven van de onmiddellijke ingeving des Geestes.

Gelukkig heeft zijn voorbeeld geen navolging gevonden.

En nu zou men kunnen zeggen, dat de meesten, die zich voor den dienst des Woords voorbereiden, of reeds daarin werkzaam zijn, lijden aan datgene wat men wel eens genoemd heeft de »boekenziekte". De trek naar boeken is wel eens grooter dan de macht om ze te betalen, en dat is ook eene kwade zaak en veroorzaakt kwelling des geestes. Een fraaie bibliotheek te bezitten is eene begeerlijke zaak; maar voornamelijk een kwestie van geld, smaak en andere gunstige omstandigheden. Voor den eigenlijken geleerde is een bibliotheek een levensbehoefte. Maar de Evangeliedienaar, die niet in staat is een bibliotheek te verzamelen, moet daarom des te meer prijs stellen op zijn boeken. Dat leert ons het voorbeeld van Paulus.

Ook op het gebied van boeken is er weelde en broodsgebrek, en daartusschen in het brood des bescheiden deels.

Die in het laatstgenoemde geval verkeeren, doen het best met alleen degelijke, wetenschappelijke boeken te bezitten, en de gedachten, die daarin zijn neergelegd, zich eigen te maken, in zich op te nemen, en die in eigen geest zoo te verwerken, dat het een kapitaaltje wordt, waar men zaken mee doen kan op den kansel, in de Catechisatiekamer en overal elders. Liefst zoo weinig mogelijk »stichtelijke lectuur", want dat is gevaarlijk goedje voor den Evangeliedienaar. Ook niet uitsluitend Theologische boeken, maar ook boeken van wijsgeerigen en historischen inhoud. Een enkele preekbundel kan ook geen kwaad. Mits zij tot model kan dienen. Zij die makkelijk het Fransch kunnen lezen, hebben in de predicaties van groote, Fransche kanselredenaars, uit de 17e eeuw vooral, modellen van hooge, echte kunst, en ook zijn er, vooral uit de eerste helft der 19e eeuw, modellen van Vaderlandsche predikers, die navolging verdienen. We zeggen: navolging; geen nabootsing of nadoen. Want het Evangelie is het Woord Gods voor alle eeuwen, en zijn prediking moet dan ook de vormen van elken tijd in acht nemen en op de behoeften van elken tijd in alle omstandigheden toegepast worden.

Daarom is het ook noodig dat de Evangeliedienaar hebbe profane boeken, dat zijn boeken die niet hebben de wijding van Gods bijzondere openbaring. Als zulke boeken goed gebruikt worden, valt er meer uit te leeren dan uit menig boek van Theologischen aard. Zuiverheid van taal en zinsbouw, levendigheid van voorstelling, de kunst om groote gedachten in een zuiveren, eenvoudigen vorm weêr te geven, en zoo den geest der hoorders te verrijken met gedachten, die hun anders onbekend zouden blijven, geven ook aan de preek iets dramatisch; het wordt eene behandeling van en in en voor het leven. En daartoe is aanhoudend lezen, waartoe Paulus Timotheus ook vermaant, een voortreffelijk middel. De litteratuur van den dag doet ons de armoede en de eliende, de goddeloosheid van het tegenwoordige leven kennen, aanschouwen, voelen, zonder dat we zelf in die kringen ons behoeven te bewegen.

Doch we moeten eindigen, omdat we over niet te veel plaats te beschikken hebben. We hebben alleen maar, in het kort, willen zeggen, dat we ons niet behoeven te schamen, dat er in onzen Bijbel, dien wij als Gods onfeilbaar Woord erkennen, ook geschreven staat: *Breng den reismantel mede, dien ik te Troas bij Carpus gelaten heb, en de boeken, inzonderheid de perkamenten.*

Wel niemand onder onze predikanten zal het met dit pittig stukske niet van harte eens zijn.

Maar boeken te koopen kost veel geld, en de karige tractementen reiken nauwelijks voor het levensonderhoud uit.

Moge daarom dit goede woord vooral door de gemeenten ter harte worden genomen.

Indien zelfs een Apostel zijn perkamenten rollen niet missen kon, hoeveel te meer hebben onze predikanten dan een goed voorziene bibliotheek noodig.

Officieele Berichten.

Het was voor de kerk van Maasdijk heden avond eene aangename ure. Het nieuwe kerkgebouw, naar welks voltooiing zoo verlangend werd uitgezien, werd in gebruik genomen. Voor eene groote schare trad op de consulent, Ds. Heeres, van De Lier, die de gemeente bepaalde bij Salomo's gebed. (1 Kon. 8 : 29.) Woorden van dank werden gericht tot architect, aannemer, en allen die aan den bouw hadden medegewerkt. Vervolgens traden nog op de predikanten uit Maassluis, Ds. Sluyter en Ds. Koster, die ook woorden van hartelijke deelneming spraken.

Namens den Kerkeraad,
A. VAN EDEN, *Scriba.*

Maasdijk, 21 Dec. 1905.

De eerste quaestor voor de Zending, de heer B. de Moen, te Doesburg, is thans weêr in zooverre hersteld, dat hij zijn werk kan hervatten. Derhalve wordt men verzocht, giften en collecten voor de Zending van nu aan weder aan zijn adres te zenden.

Aan deputaten voor de Zending der Geref. Kerken.

In verband met de groote financieele behoeften onzer Zending kan ik niet nalaten uwe aandacht te vestigen op eene bron van inkomsten, waaruit helaas nog al te weinig wordt geput. Ik vraag hiervoor eenige plaatsruimte in *de Heraut*, omdat het niet alleen deputaten voor de Zending zijn die in deze zouden moeten en kunnen medewerken om het plan te doen slagen. Reeds sinds vele jaren is het op sommige Zondagsscholen de gewoonte om, behalve voor de Zondagsschool zelve, ook een busje te doen rondgaan voor de Zending. Het zal echter menig Zondagsschool-onderwijzer gaan als schrijver dezes, dat het hem namelijk moeilijk valt om de belangstelling voor de Zending op het gewenschte peil te houden. Eene bijna 20 jarige ervaring heeft mij althans geleerd, dat deze collecte aan gedurige verslapping onderhevig is.

Bovendien zijn er nog tal van Zondagsscholen waar in 't geheel aan de Zending niets gedaan wordt. Daaraan is nu, dunkt mij, zonder overwegend bezwaar wel wat te doen. De beste weg zou zijn eenige lectuur, geschikt voor kinderen, welke op ruime schaal kon worden verspreid. Ons Zendingsblad is voor dit doel niet geschikt. De inhoud is geen kinderkost. De omvang is te groot. De prijs is te hoog. De verspreiding is te beperkt.

Zou er nu echter geen kans op zijn, dat deputaten voor de Zending b.v. 2 maal per jaar een 50.000 ex. lieten drukken van een Zendingstractaatje op gewoon postformaat en niet grooter dan hoogstens 1½ bladzijde. De kosten daarvan behoefden telken male niet meer te bedragen dan 75 à 80 gulden, daar bij zulk een groote oplage de prijs zeer gering kan zijn. Onze zendelingleeraars hebben menige ontmoeting, die op eenvoudige wijze aan de kinderen verhaald, niet kan nalaten indruk te maken.

Stelden Deputaten nu dergelijke tractaatjes een paar maal 's jaar ter beschikking van de Zondagsscholen, met verzoek tevens de kinderen op te wekken iets voor de Zending bij te dragen, dan zouden ongetwijfeld vele Zondagsscholen mede gaan werken en zouden de resultaten, daar waar men reeds werkzaam is, aanmerkelijk verbeteren. Dit zou aldus een flinke directe winst opleveren; maar wat nog van meer beteekenis is: onze kinderen zouden meer en geregelder met de Zending gaan meeleven en aanstonds wanneer zij mannen en vrouwen worden, naar vermogen mede blijven arbeiden in den dienst der Zending.

Van harte hoop ik, dat deputaten althans eens de proef mogen nemen en wij na Nieuwjaar met een eerste nummertje kunnen beginnen te werken.

T. P. VERMEULEN.

Ymuiden, 9 Dec. 1905.

Classis Almkerk.

Vergadering van 14 Dec. 1905 te Nieuwendijk.

Moderamen: Ds. W. Bosch praeses; Ds. A. P. Lansing assessor; Ds. N. G. Kapteyn scriba.

De praeses opent de verg. op gebruikelijke wijze.

Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd.

De notulen der vorige verg. worden gelezen en goedgekeurd.

Ingekomen is een stuk van de classis Zierikzee; wordt voor kennisgeving aangenomen.

Bij de rondvraag naar art. 41 D. K. O. worden eenige adviezen gegeven en mededeelingen gedaan inzake tucht.

De kerk van Waardhuizen vraagt aanbeveling bij het rondzenden eener circulaire aan al de Geref. Kerken in Nederland.

Wijl in die kerk zelve de uiterste krachten worden ingespannen en in classis en provincie al het mogelijke is gedaan, wordt besloten aan het verzoek dier kerk te voldoen.

Na de pauze worden de collecten geïnd en de vacature beurten geregeld.

Deputaten inzake de Evangelisatie in N. Br. en Limburg doen eenige mededeelingen aangaande dien arbeid; over het algemeen stemmen die mededeelingen tot dank.

Eén der broeders vraagt, of het niet gewenscht zou zijn voortaan de korte predicatie te houden. Na eenige discussie, waarbij verschillende gedachten worden uitgesproken, oordeelt de vergadering zulks niet gewenscht.

De volgende verg. zal D. V. gehouden worden 15 Maart 1906 te Werkendam A.; roepende kerk is Andel.

Op verzoek van den praeses gaat de assessor voor in dankzegging.

Namens de classis,
N. G. KAPTEYN, *scriba.*

Werkendam, Dec. 1905.

Buitenland.

Duitschland. Verzwakking van de Moderne Theologie.

De Evang. Luth. Kirchenzeitung van Leipzig beweerde onlangs, dat wie den toestand der Moderne Theologie van den tegenwoordigen tijd nagaat, tot de slotsom moet komen dat zij gaandeweg aan kracht verliest. Dr. Rade, de redakteur van de „Christliche Welt", het orgaan der modernen, verklaarde onlangs: „wij beginnen eenige grenzen en beperkingen van onzen verderen voortgang en ontwikkeling voor ons te zien." Een ander woordvoerder schreef in hetzelfde blad, dat hij bevreesd was dat heel het Godgeleerd gebouw, opgericht door de voorstanders der Moderne Theologie, als een kaartenhuis neer zou vallen. Hij wees er op, dat de mensch niet kon worden bevredigd door bloot Godsdienstige beschouwingen en denkbeelden, maar dat hij echten Godsdienst moet hebben en dat de groote feiten van de religie, als God, zonde, zaligheid, eeuwig leven en dergelijke, iets meer moeten zijn dan verstandelijke beschouwingen. In de oogen van den gelooviige moet Jezus meer zijn dan een nationale held van vroomheid. Hij moet de Zaligmaker, de Middelaar zijn.

Een artikel van dien inhoud in de »Christliche Welt" teekent. Men zou verwacht hebben dat daarover een storm van verontwaardiging in het vrijzinnige kamp zou losgebarsten zijn. Integendeel, Dr. Rade deelt mede, dat hij slechts één protest tegen het artikel had ontvangen en dat dit voor plaatsing nog ongeschikt was.

Er is nog iets, waaruit afgeleid wordt dat het Modernisme in Duitschland zijne beste dagen gehad heeft. De bekende hoogleeraar Adolf Harnack, die verleden jaar door zijn voorlezingen in Nederland zooveel lof inoogstte, heeft zijn professoraat neergelegd en de aanstelling van Bibliothecaris van de Koninklijke Bibliotheek aangenomen. Dat een man van 54 jaar het hoogleeraarschap in de Godgeleerdheid laat varen om eene boekerij te gaan besturen, heeft zeker veel te zeggen.

Men verheuge zich echter daarover niet al te zeer. Wij vergelijken de werking der ontkennende leeringen met het vuur van een brand. Een tijdlang slaan de vlammen overal uit, doch daarna is alles wat brandbaar is verteerd, en er blijft slechts een rookende puinhoop over. Dan kan men wel zeggen: het vuur is verbazend in kracht afgenomen, want er is nog alleen wat smeulend vuur overgebleven, doch dat is een schrale troost wanneer men slechts op puinhoopen ziet. Wij kunnen ons alleen dan verheugen, als men zich opmaakt om het gruis van Zions muren te herbouwen. En daarvan bemerken wij in Duitschland nog niet veel!

Frankrijk. Scheiding van kerk en staat.

II.

De oude Roomsche kerk van Frankrijk had van de Revolutie van '89 veel te lijden. De Fransche natie was echter nog aan haar kerk gehecht; de Revolutie had de kerkelijke goederen verbeurd verklaard ten bate van den staat en de Roomsche priesters gedood of verdreven.

Het Fransche volk kon hen echter niet missen. Napoleon wist een weg te vinden om in dezen nood te voorzien. Hij sloot een verdrag (concordaat) met den paus, waarvan de korte inhoud was: Gij, o paus, geeft mij voor mijn volk de noodige gewijde priesters en ik zal ze uit de staatskas, waarin de kerkelijke goederen verdwenen zijn bezoldigen; ik erken dat mijn Franschen voor de groote meerderheid Roomsche Christenen zijn, en gij, o geestelijkheid, houdt op de gelden en goederen terug te eischen, die ik niet meer teruggeven kan. Zoo hebben wij weer een Roomsche kerk in Frankrijk.

De kerk aanvaardde dit verdrag. Wat de staat haar aan geldmiddelen bood, was wel op verre na geen vergoeding voor de ontnomen goederen, maar de vervolging hield op, de kerk kon weder ademhalen en de vrije uitoefening van den eeredienst was verzekerd. Wel werden de rechten der geestelijkheid door de zoogenaamde organieke artikelen van 1802 zeer beperkt; de invoering van hulpgeestelijken met klein tractement bespaarde het rijk groote sommen; maar de paus heeft die artikelen nooit aanvaard, al kon hij de toepassing daarvan niet verhinderen.

In den loop der 19de eeuw is de houding van de Fransche regeering tegenover de kerk dikwijls veranderd. Het concordaat en de organieke artikelen bleven echter bestaan. De derde Republiek nam, na verschillende zwenkingen, ten slotte een vijandige houding tegen de Roomsche kerk aan. De verhouding werd wat beter, toen Leo X onder invloed van den kardinaal Rampolla den Roomschen den werk gaf, zich met den Republikeinschen regeeringsvorm te vertoenen. Doch dit heeft niet verhinderd, dat het toch tot een breuk met de kerk gekomen is. Hare beste jaren heeft de Roomsche kerk gehad in het begin van het jaar 90. President Carnot werd door een anarchist doodelijk gewond. Toen liet deze vrijmetselaar den aartsbisschop komen en ontving uit diens hand het laatste oliesel. De Republiek erkende onder den dreigenden dolk van het anarchisme, dat zij den priester niet missen kon. Dit veranderde echter sedert het befaamde Dreyfusz-proces. Toen kozen alle Roomschgezinden tegen den martelaar van het Duivelseiland partij, terwijl de liberalen en radicalen zich voor den mishandelde en valsch beschuldigde partij stelden. Dit deed de Roomsche kerk veel kwaad. De wet tegen de vereenigingen werd gemaakt, waardoor men de geestelijke orden trof; de scholen door geestelijke broeders of zusterschappen geleid, werden opgeheven, het kwam tot een breuk met den paus en eindelijk verbrak men het concordaat!

De organieke artikelen van 1802 gaven ook het aanzijn aan twee Protestantsche staatskerken, een Gereformeerde die sedert de herroeping van het edict van Nantes beschouwd werd niet meer te bestaan, en een Luthersche, die haar haar zetel voornamelijk in den Elzasz had. Deze kerk heeft hare beteekenis, nadat Elzasz en Lotharingen Duitsch werden, verloren.

Er is in Frankrijk echter nog een Luthersch gebied, namelijk het oude graafschap Montbelliard, zuidelijk van den Elzasz in Bourgondië gelegen, waar de vroegere landsheeren, de hertogen van Wurttemberg, de reformatie invoerden, in het geheel uit veertig landbouwende gemeenten bestaande met het stadje Montbelliard.

Na den vrede van Frankfort, die een einde maakte aan den Fransch-Duitschen oorlog, zochten de Lutherschen dier streek vereeniging met de Gereformeerden. Maar de Lutherschen van Parijs hebben die ineensmelting verhinderd, en zoo is er nog een Luthersche kerk in Frankrijk, bestaande uit Lutherschen in Montbelliard en Parijs.

Van meer beteekenis is de Gereformeerde staatskerk, waarin 102 consistoriale districten gevonden worden. Over deze consistoriën is in naam eene Algemeene Synode gesteld, die in de verloopen eeuw slechts eenmaal met verlof van de regeering vergaderde.

Gemengd Nieuws.

Dezer dagen overleed te Bishop's Startfood eene dame van 93 jaar, mevrouw Pasfield genaamd. Van haar 14de jaar af was zij als onderwijzeres eener Zondagsschool verbonden aan de Congregationalistische gemeente, en zij hield dezen arbeid tot voor enkele weken aan, dus gedurende ongeveer 79 jaar.

Transvalers naar Argentinië. Ongeveer een maand geleden vertrokken van de Kaapstad een groot getal gezinnen van Transvaalsche boeren, om zich naar Argentinië in Zuid-Amerika te begeven. Aan den vooravond van hun vertrek richtte Ds. Vorster tot hen, een gezelschap van 300 personen uitmakend, een afscheidswoord naar aanleiding van Ps. 90 : 1: *De Heere regeert.* Spreker toonde aan dat in alles de besturende hand des Heeren was op te merken. Er was in de laatste dagen veel over dezen trek en over de oorzaken er van geschreven. Hij wilde daarover thans niets zeggen, maar er alleen op wijzen dat men ook in deze zaak de hand des Heeren moest erkennen.

Spreker wees er ook op hoe door de goede hand Gods een kleine vrije Geref. kerk in Chubut, Argentinië, onder de boeren die daar zijn, tot openbaring is gekomen, en ried den vertrekkenden aan, zich daarbij aan te sluiten en dan te trachten zoo spoedig mogelijk een predikant te krijgen. Hij vermaande de ouders, vast te houden aan de Gereformeerde leer en hun Godsdienst in hooge eer te houden; de jongelieden om geen verkeerde gewoonten na te volgen, gelijk hij in Zuid Amerika heeft opgemerkt. Wanneer het mocht gebeuren dat vader onverschillig werd en de godsdienstige belangen van zijn huisgezin verwaarloosde, dan moest moeder in de bres springen en voor hare kinderen doen wat zij vermocht. Na het zingen van Ps. 66 : 3 kwam de leeraar van den kansel en drukte allen de hand, waarna nog Ps. 134 : 3 staande gezongen werd.

Bij het afscheid nemen werden vele tranen gestort. — Jammer, dat zulk een groot aantal menschen zich gedrongen heeft gevoeld om den Zuid-Afrikaanschen bodem te verlaten. Zoo wordt het Hollandsche element aldoor verzwakt en krijgt het Engelsche element den boventoon.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

NIEUWJAAR.

Onder de vele goden die de Romeinen hadden, was er een die Janus heette. Hij was de god van het jaar, gelijk b.v. Neptunus van de zee en Mars van den oorlog.

Deze Janus werd, heel zinrijk, afgebeeld met twee aangezichten, om aan te duiden, dat hij zoowel in het verloopen jaar als in het komende kon zien. Waarom het eene gezicht dat van een grijsaard, het andere dat van een jongeling voorstelde, begrijpt ieder. Ook droeg hij in de hand een sleutel, wat zeggen wilde dat het nieuwe jaar ons de dingen die eerst nog verborgen waren, openbaart, de toekomst ontsluit.

Janus was, zoo vertelde men, de eerste koning van Italie geweest. Hij had zoo goed geregeerd, dat heel het volk gelukkig was, en men zijn tijd de gouden eeuw noemde. Natuurlijk hoopte men dat alle nieuwe jaren zoo gelukkig zouden wezen als die onder koning Janus. Daarom dan ook werd hij tot god van het jaar gemaakt, en zelfs de eerste maand naar hem genoemd. Ook was hij de god van het eerste uur van elken dag.

Janus was een vreedzaam vorst geweest. Hoe zou ook een volk in den oorlog gelukkig zijn? Daarom was er ook te Rome een tempel van Janus, waarin de menschen als er oorlog was, gingen bidden om vrede. Maar ofschoon de Romeinen om vrede baden, toch waren zij echte vechtersbazen. Gij moet weten, dat als er *geen* oorlog was, de tempel dicht bleef, wat van zelf sprak. Want dan viel er niet te bidden om vrede. En nu weten we, dat in zeven eeuwen, ruim zevenhonderd jaar dus, die tempel maar driemaal een poos gesloten is geweest! De Romeinen hadden dus nagenoeg altijd krijg!

Nu, de menschen van onzen tijd lijken nog veel op die oude Romeinen. Als de wereld nog een vredestempel had, hoe vaak zou die ook nu openstaan. Pas is er weer een groote oorlog geweest, die tusschen Rusland en Japan; dit is al de tweede in onze eeuw, die toch nog zoo jong is. Wel gaat men nu een vredespaleis bouwen bij Den Haag, maar of het thans ook op aarde vrede zal worden, och vrienden, dat is al zeer onzeker.

Wel komt er een tijd van vrede voor goed, maar dat zal wezen, als de Heere Christus zal geopenbaard zijn in heerlijkheid. Van dien tijd lezen we in Jesaja 2 : 3 en 4:

En vele volken zullen henengaan, en zeggen: Komt, laat ons opgaan tot den berg des Heeren, tot het Huis van den God Jakobs, opdat Hij ons leere van zijne wegen, en dat wij wandelen in zijne paden. Want uit Sion zal de wet uitgaan, en des Heeren woord uit Jeruzalem. En Hij zal richten onder de heidenen en bestraffen vele volkeren; en zij zullen hunne zwaarden slaan tot spaden, en hunne spiesen tot sikkelen; het eene volk zal tegen het andere volk geen zwaard opheffen, en zij zullen geen oorlog meer leeren.

Toch kan Janus ons wel wat leeren.

Hij ziet vooruit en terug. Dat moesten alle menschen en kinderen ook doen, als zij staan op het keerpunt, het eind van het oude, het begin van het nieuwe jaar.

De meeste jongens en meisjes denken daar niet aan. Zij zeggen: wat er gebeurd is weet ik toch wel, en wat mij gebeuren zal weet geen mensch. Dus kunnen we dat alles wel laten rusten. En zij zijn dan maar blij, dat er vacantie is, dat de prettige oudejaarsavond aanbreekt, en straks de heugelijke nieuwjaarsdag, en gelooven dat alles wel goed zal gaan.

Toch kon het wel eens anders loopen dan zij meenen. Hoeveel jongens en meisjes, die gezond en blij het jaar 1905 ingingen, liggen nu reeds in het graf. Zij zijn als de bloem waar de Schrift van spreekt. „Als de wind daarover gegaan is, is zij niet meer."

Al weten we ook nog al wat ons in het afgeloopen jaar is gebeurd, het is goed 't ons nog eens voor te stellen. De psalmist wist het ook wel en toch zong hij en zingen we hem na:

'k Zal gedenken hoe voor dezen,
Ons de Heer heeft gunst bewezen.

Dit nu kunnen vele jonge lezers ook doen. Want hoeveel gunsten heeft de Heere God ons niet bewezen in dit jaar 1905.

Hij liet ons onder de levenden, Hij gaf gezondheid en kracht. We hadden voedsel en kleeding en speelgoed en boeken. We hadden allerlei genoegens, en ouders of vrienden, die voor ons zorgden. En dit alles is nog maar tijdelijk, en eindigt met dit leven, maar nu biedt God ons in Zijn groote genade wat tot het eeuwige leven noodig is, een schat die niet vergaat, een duurzaam goed, een leven dat nooit ophoudt, een vreugd die niet verstoord wordt, alles om niet en uit genade. Hij wil dat geven, en heeft ons dit heel het jaar door, op alle wijzen en op vele plaatsen laten zeggen. Zijn Woord heeft er ons elken dag — althans zoo behoort het — van gesproken. Hij heeft tot ons gezegd: Mijn zoon, mijn dochter, geef Mij uw hart.

Zie, dat is wel waard overdacht te worden. En evenzoo mogen we aan het einde des jaars wel vragen: Hoe heb ik nu al die weldaden en roepstemmen des Heeren, driehonderd vijf en zestig dagen lang, beantwoord?

En als het antwoord dan zijn moet: Ik heb geleefd alsof dat al maar van zelf sprak, ik ben onverschillig geweest, en ik heb mij vooral weinig bekommerd om wat het voornaamste is, om genade te vinden nu het nog tijd is — zie dan is het ook nog tijd, om met onze schuld tot den Heere Christus te gaan, en van Hem vergeving en een nieuw hart te vragen. Dan zijn we op weg, om als nieuwe schepselen het nieuwe jaar in te gaan.

En kunnen we dan ook zien wat 1906 ons zal brengen?

Wel vrienden, in bijzonderheden is dat ons niet geopenbaard, maar we hebben toch een Profeet die het ons voorspelt, en dat is de Heilige Geest, die door het Woord spreekt en zegt:

Dien zal het welgaan, die God vreezen.

De Heere zal uw ziel bewaren.

Hij zal zegenen die den Heere vreezen, de kleinen met de grooten.

Die den Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen.

Zie al weten we niet alles, dit is genoeg. Want alle woorden des Heeren zijn getrouw en waarachtig, en al Zijn beloften ja en amen in Christus onzen Heere.

Dat zijn de beloften voor die den Heere vreezen, en zij zullen er op vertrouwen en niet bedrogen uitkomen.

HOOGENBIRK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Zending- en Fröbelscholen te Batavia.

Aan allen, die op eenige wijze hebben bijgedragen tot de St. Nicolaasgave der Hollandsche kinderen aan de Indische Zending en Fröbelscholen te Batavia.

Waarde Vrienden!

De Heere heeft groote dingen aan ons gedaan, dies zijn we verblijd. Wie had het kunnen denken dat de gevraagde St. Nicolaasgave de som van ruim drie duizend gulden zou opbrengen.

God is goed. Hij zorgt zoo vaderlijk. Ook voor Batavia.

Niet enkel zal daar nu de nieuwe Zendingschool verrijzen voor onze arme Javaantjes en Chineesjes, maar ook zal de Fröbelschool worden opgeheven uit haren zoo bitteren druk. Altijd had ze met tekorten te kampen, die niet konden gedekt en dan maar uit der kerke kas moesten aangevuld. En die kerke kas wijst over de eerste maanden van 1905 een tekort aan van ruim zes honderd gulden.

Is het wonder dat aan het hoofd dier school, Mej. Vernet, die op zoo voorbeeldige wijze zich